İSTANBUL’UN FETHİ

- 29 Mayıs 1453

İslam’da Cihad

- وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ

- ***Fitne tamamen yok edilinceye ve din (kulluk) de yalnız Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın. Şayet vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık ve saldırı yoktur.***[1]

---

[1] Bakara, 2/193.

- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

- ***Ey Peygamber, kâfirlerle ve münafıklarla cihad et. Onlara karşı katı ol. Onların varacakları yer cehennemdir ve orası ne kötü bir yerdir.[2]***

[2] Tevbe, 9/73.

Rasulullah’ın Fetih Müjdeleri

- Rasulullah buyurdu ki:

- إِنَّكُمْ مَنْصُورُونَ، وَمُصِيبُونَ، وَمَفْتُوحٌ لَكُمْ، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ، وَلْيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ، وَلْيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ

- *Ey ashâbım! Siz Allah'ın nusretine mazhar olacaksınız. Mal, mülke kavuşacaksınız, ganimetler elde edeceksiniz. Sizin önünüz açılacak; diyarlar, beldeler sizin olacak!*[3]

[3] İbn Hanbel.

- Rasulullah buyurdu ki:
- ...فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتُفْتَحَنَّ عَلَيْكُمْ أَرْضُ فَارِسَ وَالرُّومِ ...
- *...Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, sizlere Fars ve Rum toprakları sizlere açılacaktır...*[4]

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ، فَلَنِعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا، وَلَنِعْمَ الْجَيْشُ ذَلِكَ الْجَيْشُ
- *İstanbul mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel ve onu fetheden asker ne güzel askerdir.*[5]

---

[4] Ramizu'l-Ehadis.

İstanbul'a İlk Sefer

- Hadis-i Şerif'in müjdesine mazhar olabilmek için, Peygamber Efendimiz'in vefatından 56 yıl sonra, Abdurrahman Bin Velid kumandasında bir İslam Ordusu İstanbul'u almaya geldi. Bu Ordunun içinde birçok Sahabi vardı. Bunlardan bir tanesi de 90 yaşında, ak sakallı Eyüp el-Ensari idi.
- İstanbul surlarını geçmek çok zordur, askerlerin bir kısmı, "surlardan içeri atlayalım" derler. Diğer bir kısmı da "çok tehlikeli olur, bu konuda ayet vardır" dediler ve Bakara Süresi'nin 195. ayetini okudular: ***"Allah yolunda mallarınızı harcayın ve elinizle kendinizi tehlikeye atmayın, Mücahitlere maddi ve manevi ihsan ve yardımda bulunun. Çünkü Allah, muhakkak iyilik ve ihsanda bulunanları sever."***

---

[5] İbn Hanbel.

- Eyüp el-Ensari ayağa kalkarak buna itiraz etti; “Bu ayet nazil olduğunda ben oradaydım. Bütün savaşları kazandık, biraz istirahat edelim, mal mülk toplayalım dediklerinde, Peygamber Efendimiz biraz düşündü ve hemen bu ayet nazil oldu ve Allah'ın Resulü; “Ey Allah'ın kulları kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın” ayetini bize okudular.” dedi. İşte bu savaşta Eyüp el-Ensari şehit olur ve ölümü askerlerden gizli tutulur. Surların yakınlarında bir yere gömülür.
- Ancak Fatih İstanbul’u Fethettiği sırada, aradan geçen süre içerisinde, Eyüp SULTAN’ın mezarı belirsiz hale gelmişti. Yine bu mezarı bulmak Akşemseddin’e düşmüştü. Akşemseddin Hazretleri, mezarı ararken çimenlerin üzerinde iki rekat namaz kılar, secdeye giderek Allah’a yalvarır. İşte o secde anında olan olur. Namazı kıldıktan sonra, görevlilere “burayı kazın” emrini verir. Kazılan yerde Eyüp SULTAN Hazretleri’nin mezarı bulunur ve Fatih tarafından Türbesi ve Cami’si yaptırılır.

Fatih’in Hayatı

- Fatih 7. Osmanlı padişahıdır. 30 Mart 1431'de Edirne’de dünyaya gelen Fatih Sultan Mehmed, II. Murat Han'ın oğludur. Annesi Hüma Hatun’dur.
- Babası II. Murad onun iyi yetişmesi için ne gerekiyorsa yapmıştır. Devrin en önemli âlimleri Molla Hüsrev, Molla Gürani, Akşemseddin, Molla Hayreddin, Hasan Çelebi’den dersler almıştır. Hatta Şehzade Mehmed’in hocaları arasında Bizanslı ve İtalyan hocalar bile vardı. Yedi yabancı dil bilirdi. (Arapça, Farsça, Latince, Yunanca, Sırpça vb.)
- II. Murad’ın Mehmed’e bu kadar önem vermesi, belki de şu hadise sebebiyledir:
- II. Murad kendisini ziyarete gelen Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri’ne fethin kendisine nasip olup olmayacağını sormuş, o da «Bu fetih, şu

kundaktaki bebeyle şu bizim kapıdaki köseye (Akşemseddin) nasip olacak» demiştir.

- Bütün Osmanlı Padişahları gibi İstanbul'u fethetme aşkıyla yanan II. Murad, belki de bunun tesiriyle oğlunu bir cihan padişahı olacak şekilde donanımlı yetiştirmiş ve şehzade Mehmed daha 12 yaşındayken Manisa Valiliğiyle görevlendirmiştir.
- Kısa zaman sonra da tahtı ona bırakmıştır. Çünkü tek isteği İstanbul'un fethini görmekti. II. Murad'ın asıl niyeti çok sevdiği Manisa'da ibadetle meşgul olmaktır. Fatih'in gerçek manada padişah olması ise 21 yaşına rastlar.
- Genç Mehmet'in tahta geçtiğini fırsat bilen Hıristiyanlık âlemi yeni bir haçlı ordusu teşkil edip Osmanlı topraklarına girmesi üzerine Fatih, babasına yazdığı mektupla yeniden devletin başına geçmesini talep etti.

- Fatih’in babasını tekrar tahta çıkarmak için yazdığı rivayet edilen mektup çok meşhurdur:
- **“Eğer siz padişah iseniz, gelin devletin başına geçin! Yok eğer ben padişah isem emrediyorum gelin ve devletin başına geçin!”** İşte sultan Mehmed’i Fatih yapan dirayet, kararlılık ve cesaret.
- Yeniden devletin başına geçen Murad Han, düşmanı Varna'da mağlup ederek Osmanlının gücünü bir kez daha göstermiş oldu.
- 1451'de babasının vefatı üzerine ikinci defa tahta çıkan Sultan Mehmed’in, ilk ideali İstanbul’un fethidir. Bunu gerçekleştirmek için geceler boyu Bizansın surlarını yıkacak topları yapmak için planlar hazırlamış, Edirne’de planı kendisine ait olan çok büyük toplar döktürmüştür. Yine Yıldırım Beyazıt’ın yaptırdığı Anadoluhisarı’nın karşısına Rumeli Hisarını yaptırarak Boğaza giriş çıkışları kontrol altına aldı.

- Bizans donanması kendini Haliç'te tutarak güvende hissettiği sırada, Fatih karadan donanmasını Haliç'e indirmesi ise, ne kadar geniş görüşlü ve dahi olduğunun en büyük delilidir.
- Zaten döktürdüğü büyük toplar, Avrupa'nın yapısını tamamen değiştirmiş, daha önceleri sadece sesinden korkutmak amacıyla yararlanılan toplar İstanbul'un fethinden sonra derebeylerinin şatolarını yıkmak için kullanılmıştır.
- Alınması gereken her tedbiri alan **Fatih, İstanbul için "Ya ben onu alacak, ya o beni" demişti.** Takvimler 29 Mayıs 1453 Salı gününü gösterdiğinde Fatih Sultan Mehmed Han İstanbul'a girerek asırlar süren Bizans egemenliğine son verdi. Böylece dalgalar halinde Müslümanları asırlarca buraya sevk eden Peygamber müjdesi bu büyük devlet adamına nasip oldu.

Fethin Manevi Mimarları

- Fethin başlama tarihinin tesbitine sıra geldiğinde Mehmed Han fetih için gerekli hazırlıklarını yaptıktan sonra, memlekette ne kadar Evliya, Ulema, Aşıklar, Salihler, Zakirler, Fakirler, Dervişler, Sufiler, Tarikat Ehli varsa, hepsine Name(mektup) yazdı; “Gelin İstanbul'un Fethine katılın” dedi.
- İstanbul'un bu günkü Ok Meydanı'nda büyük bir çadır kurdu, Din Adamlarını orada ağırladı; “Benim Askerlerim Ok atarken, Top Güllesi atarken, siz de İstanbul'un Fethi için tespih çekip, Allah'a Dua edeceksiniz.” dedi. Sağ yanına devrin en büyük Alimlerinden ve Evliyalarından Akşemseddin Hazretleri'ni aldı. Sol tarafında kendisini küçükken terbiye eden ve Askeri sahada yetiştiren Molla GÜRANİ yer alıyordu.
- Edirne'de bir Meclis-i Meşveret açtı; “İslam'ın Üç Kıta'ya hakim olması için İstanbul'u Fethetmemiz gereklidir.” dedi. Sultan Fatih'in Başbakanı

durumunda olan Çandarlı Halil PAŞA; “ İstanbul'un Fethine karşıyım, mümkün değildir. Hem İstanbul'u alsak da elimizde tutamayız.” diyordu.

- Akşemseddin Hazretleri kalkıyor; “Hz. Muhammed'in Müjdesi var, haberi var. İstanbul'un Fethi müyesser olacaktır.” diyordu. Molla GÜRANİ de; “Akşemseddin'in sözüne aynen katılıyorum.” dedi.
- Kuşatmanın 50. günüydü. Fetih geciktikçe Fatih sabırsızlanıyor, canı sıkılıyor. Bursalı Ahmet Paşa'yı çağırıyor; “ Git Hocam Akşemseddin Hazretlerine söyle, fetih müyesser olacaktı, bir türlü olmuyor, ne zaman olacak, öğren de gel.” dedi. Akşemseddin, Fatih'e şu mısraları gönderir:

“Yarın şu kapıdan Hisar'a yürüyüş ola.
İzn-i Hüda ile dahi, Feth nasip ve müyesser ola.
Ezan Sedası ile Sur'un içi dola...
Gün doğmadan, Gaziler Sabah Namazın Hisar içinde kıla...”

- dedi ve şunları ekledi: “Git Sultanıma söyle, 28 Mayıs 1453 Pazartesi günü Hz. Muhammed'in doğum günü. Asker'e istirahat versin, kimse top atmasın, gece kimse uyumasın, namaz kılsın, silah bakımı yapılsın. 29 Mayıs Salı Sabahı bütün Asker hücuma geçsin. Fetih nasip olacaktır.”
- Sultan Fatih, Akşemseddin'in emrini harfiyyen yerine getirmiştir. Akşemseddin'in büyük oğlu naklediyor: “ Babamın vermiş olduğu Fetih sözünden haberim oldu. Kalbim küt küt atıyor! ! ! Ya babamın dediği çıkmazsa, İstanbul Fethedilemezse rezil rüsvay oluruz! ! ! Gece yarısından sonra babam Akşemseddin'in çadırına yaklaştım, bakayım ne olup bitiyor, durum nedir? Babam Askerler'e tembih etmiş, kimseyi çadırına almıyorlar. Bir fırsatını buldum, babamın çadırının bir ucundan içeri baktım. Babam çadırın içinde, altındaki Seccade'yi bir tarafa atmış, sarık bir tarafa, çarık bir tarafa düşmüş, kupkuru yerin üzerinde Seccade'ye kapanmış, başını kaldırmıyor ve şöyle diyor; “Allah'ım,

Arşının altında beni ve Hz. Muhammedi mahcup etme” diyor. Gözyaşları toprakları ıslatmış. Dağılmış saçları, çamurlu elleri ve yüzü ile tanıyamadım babamı...

- Baktım, surlarda hiçbir seda yoktu. Biraz sonra baktım Tekbir sesleri gelmeye başladı. Babam çadırın içerisinde dışarıyı görmüyordu. Bir baktım babam çamurlu ellerini yüzüne çaldı ve Secde'den başını kaldırdı; “ Ya Rabbi, bize Fethi nasip ettiğin için, sana Hamd-ü Senalar olsun.” dedi ve o anda baktım ki, “Ulubatlı Hasan” Cihad Bayrağını surlara dikmiş. Akşemseddin, Ulubatlı Hasan'a bu sırrı daha önce vermişti... Türk Bayrağı, Ulubatlı'nın eliyle Topkapı'nın Burçlarında dalgalanmış, Mu'cize gerçekleşmiş, İstanbul Fethedilmişti.

Tedbir ve Tevekkül

- Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'u fethettiğinde yoluna bir derviş çıkıyor ve şöyle diyor:
- - İstanbul'u fethettim diye bu kadar kendine paye alma! Sen İstanbul'u bizim dervişlerin duası ile aldın. Bunun üzerine Fatih:
- - Doğru söylersin derviş baba. Lakin bir harp, dua askeri ile kılıç askeri birlikte hareket ederse, zafere ulaşır. Duayı bırakanları, ahiret cehennemi bekler. Kılıcı bırakanlara da, çok yazık olur! Dua temel sâiktir. Lakin ona esbaba tevessül de eklenmelidir ki, netice alınabilsin! İşte bugün de böyle olmuştur. Hem kılıç salladık hem dua ettik zafer müyesser oldu. Zaferin sırrı, Hz. Peygamber (sav) in izini takip etmektir.

Fatih’in İlme Verdiği Önem

- Fatih, alim, şair ve sanatkarları sık sık toplar ve onlarla sohbet etmekten çok hoşlanırdı. İlginç ve bilinmedik konular hakkında makaleler yazdırır ve bunları incelerdi.
- Fatih Sultan Mehmed okumayı çok severdi. Farsça ve Arapça'ya çevrilmiş olan felsefi eserler okurdu. 1466 yılında Batlamyos Haritasını yeniden tercüme ettirip, haritadaki adları Arap harfleriyle yazdırdı. Bilimsel sorunlarda, hangi din ve mezhebe mensup olursa olsun bilginleri korur onlara eserler yazdırırdı.
- Bilime büyük önem veren Fatih Sultan Mehmed yabancı ülkelerdeki büyük bilginleri İstanbul'a getirtirdi. Nitekim Astronomi bilgini Ali Kuşçu kendi döneminde İstanbul'a geldi. Molla Gürâni, Akşemseddin, Hocazade, Molla Hüsrev, meclisin önemli simaları idi. Ünlü Ressam

Bellini'yi de İstanbul'a davet ederek kendi resmini yaptırdı. Şair ve açık görüşlüydü.

- Fethi mübinden sonra da çeşitli ülkelere seferler düzenleyen Fatih, 1481'de kırk dokuz yaşında ebedî âleme göç etti. Çağ açıp-kapayan bu büyük komutan-hakan için bir Hıristiyan tarihçi ***"Sonunda o kahraman Türk, 74 imparator tarafından savunulan İstanbul'u aldı. Fatih şan ve şeref bakımından İskender'i ve Roma'yı geçmiş oldu"*** itirafında bulunur. Georgis isimli biri ise ***"İkinci Mehmed şüphesiz Kirostan, İskender'den ve Sezar'dan büyüktür."*** derken, Bizans Tarihçisi Prens Dukas ***da "Böyle bir harikayı kim gördü, kim işitti. II. Mehmed, karayı denize tahvil etti ve gemileri dalgalar yerine dağların tepesinden geçirdi"*** diyerek Fatih hakkındaki düşüncelerini ifade eder.
- Âlimlere çok büyük hürmet gösteren Fatih devrin ünlü bilim adamlarını İstanbul'a davet etmiş, onları koruyup muhafaza etmiştir. Bunlardan biri de ünlü Matematik ve astronomi âlimi Ali Kuşçu'dur.

- Fatih mali hesaplar dolayısıyla eğitime ayrılan payın fazlalığına itiraz eden vezirine:
- ***“Medresemizdeki yüz talebeden kaçı yetişir, oradan üç-beş adam çıkar mı?”*** diye sorar. Veziri:
- “Evet, ama bu kadardan ne çıkar”? deyince Fatih:
- “Paşa bilir misin ki bunca ahaliyi yetiştiren de bu üç beş kişidir!” diyerek hazineden en büyük payı medreselere ayırarak ilme verdiği önemi gösterir.
- İstanbul’un fethinden sonra tahtı bırakmak istediyse de Akşemseddin:
- Osmanlı’nın adaletli hükümdara ihtiyacı var. Saltanatı bırakırsanız vebale girersiniz!” ikazı üzerine bu kararından vazgeçmiştir.
- Fatih’in en ilgi çekici yanlarından biri de bir divan şairi olmasıdır. Avnî mahlasıyla şiirler yazmıştır. Yaptığı kanunname (Fatih Kanunnameleri)

kendisinden sonra gelenlere yol göstermiştir. Kanunî'nin yaptığı Kanunname Fatih'in yaptığının genişletilmiş şeklidir.

- Fatih çıkacağı seferleri kimseye bildirmemekle tanınır. O'nun
- —Seferimin nereye yapılacağını sakalımdan bir kıl bile bilse onu koparır atarım!" ifadesi ne kadar büyük bir siyasi deha olduğunun en açık delilidir. Rodos'a sefere hazırlanırken aynı zamanda buraya elçi göndererek oyalama yöntemini uygulamıştır. Son seferinin de Rodos üzerine olduğu söylenebilir. Çünkü İstanbul'dan sonra tek amacı Batı Roma yani İtalya'yı fethetmekti.
- Sefer hazırlıkları sırasında Gebze'de nikris hastalığından ya da zehirlenerek 3 Mayıs 1481'de vefat etmiştir. Tahtta 30 yıl kalmıştır.
- Fatih 30 yıllık padişahlığı döneminde Doğu Roma ve Trabzon Rum imparatorluğu gibi iki büyük imparatorluk, dört krallık ve çok sayıda prensliği ortadan kaldırmıştır.

Fetihlerin Dini Gayesi

- Trabzon Rum İmparatoluğu üzerine sefere çıkmıştı. Şehre arkadan ulaşmak için dağlık ve ormanlık bir araziden geçiliyordu. Bazen baltacılar, önden yol açıyorlardı. Yolun müsait olmadığı bir yerde Fatihin atının ayağı kaydı Fatih bir kayaya tutunmaya çalışırken eli kanadı. Bu hali müşahede eden Uzun Hasan'ın annesi Sara Hatun şöyle dedi:
- Oğul, Han oğlu Hansın şu küçük Trabzon için değer mi?
- Ey İhtiyar ana bilmez misin ki elimizde tuttuğumuz din-i İslam'ın kılıcıdır. Sen zanneyleme ki, çektiğimiz bunca sıkıtılar, kuru bir toprak parçası içindir. Bilesin ki bütün gayretimiz Allah'ın dinine hizmettir. İnsanları hidayete kavuşturmak içindir.

Fatih’in Adaleti

- İstanbul’un fethinden sonra Fatih umumi bin af ilan etmiş ve Bizanslı mahkûmları serbest bırakmıştı bunlar arasında iki âlim filozof papaz kimse vardı. Fatih, onlara cezalarının sebebini sordu. Onlar da:
- “Biz Bizansın en ileri gelen papazları idik. Kralın zulmünden işkencelerinden yaptığı rezalet ve sefahatten dolayı kendisini ikaz ettik. Akıbetinin kötü yıkılışının yakın olduğunu ve devletinin çökeceğini söyledik. O da bu ikazımıza kızarak bizi zindana attı”. dediler.
- Bu ifadeler Fatih’in dikkatini çekti papazlara Osmanlı devleti hakkındaki düşüncelerini sordu. Onlar da ancak bir müddet sonra kanaatlerini bildireceklerini ifade ettiler.
- Papazlar, ellerindeki beratla her yere girip çıktılar. En kalabalık ve en ıssız yerlere kadar her tarafı dolaştılar. Herkesle sohbet ettiler. Bütün

halkın yalnız iyilik ve ahlaki üstünlük sahneleyen hallerini müşahede ettiler.

- Bir çarşıya girdiler ki, o esnada ezan okunuyordu. Esnaf, dükkânını kitlemeden camiye gidiyordu. Hiç kimse bir başkasına haset etmiyor ve kıskançlık beslemiyordu. Sanki herkes birbirinin teminatı altında idi. Namazı huzur içinde ve adeta son namazlarını kılıyormuş gibi ikame ediyorlardı.
- Papazlar bu halleri görüp şaşkına döndüler. Kaç şehir dolaştıkları halde mahkemelerde ağır cezalık bir davaya rastlamadılar. Hırsızlık, katil, ırza tecavüz dolandırıcılık –adeta- meçhuldü. Bir muhakeme onların çok dikkatini çekti. Hayret içinde kaldılar.
- Papazlar, bütün bunları gezip gördükten sonra hava kararırken kızlarını bir medreseye gönderdiler. Kızlar kapıyı açan gençlere:

- “Hava karardı, yolumuzu kaybettik bizi bu gece misafir eder misiniz?. Çaresiziz.” dediler.
- Talebeler, düşünüp taşındılar, nihayet kendi odalarını bu iki kıza verdikten sonra araya bir perde gerip mangal başında sabahladılar. Sabahleyin de kızları yolcu ettiler.
- Papazlar merakla gecenin nasıl geçtiğini kızlarına sordular. Onlar da olan hadiseyi şöyle anlattılar:
- “Kendi yerlerini bize terk ettiler. Kendileri odanın ucuna çekildiler. Ortadaki mangal ateşini ellerine alıp bırakıyorlar. Birbirlerine dehşetle.
- —Rabbimiz bizleri cehennem azabından korusun! Bizleri anı istikbal ile değiştiren ahmaklardan eylemesin!” diyorlardı.
- Bizlere dönüp bakmıyorlardı bile…”

- Osmanlı ülkesini gezip görmekle vazifeli papazlar Hıristiyan mahallelerini de görmeden edemediler.
- Fener semtine doğru gezintiye çıktılar Hıristiyanlar bile onların iyi bildiği fetihten evvelki zamana kıyasla değişmiş sokaklardaki pislik dahi azalmıştı. Artık kimse kimseye zulmetmeye cesaret edemiyordu. Herkes huzur içinde işine devam ediyor, eskisi gibi içip içip sokaklarda nara atarak sarhoş olamıyordu. Fakir Hıristiyan ailelere bile ev dağıtılmıştı.
- Papazlar bu uzun tetkik ve teftişten sonra izin alıp Fatih'in huzuruna çıktılar. Müşahedelerini bir bir arz edip: "Bu millet ve devlet böyle giderse kıyamete kadar devam eder. Böyle bir ahlak ve yaşayışa sahip olan insanların dini elbette hak dinidir dediler
- Kelime-i şehadet getirip müslüman oldular.

<u>Fatih’in Adaleti</u>

- Bizans asillerinden Notaras’ın, fetih öncesi sarfettiği şu söz pek meşhurdur.
- “İstanbul’da kardinal şapkası görmektense, Türklerin sarığını görmeyi tercih ederim..”
- Fatih’in Adaleti
- Cihangir hünkar, fetihten sonra âlimler arifler ve paşalarla beraber hatta sonradan kendisini muhakeme edecek olan kadı Hızır bey ile de yan yana, muhteşem bir merasim ile Edirnekapıdan şehre girdi. Beyaz atının üzerinde askerlerine son talimatı şöyle verdi: “**Gazilerim Cenabı Hakka hamd-ü senalar olsun ki İstanbul’un fatihleri oldunuz! Mukavemet etmeyip aman dileyenlere asla dokunmayın! Kadınlara**

çocuklara yaşlılara ve hastalara da en küçük bir zarar vermeyin! Sadece size helal olan ganimetlerden alınız.”

- Onun insan hakları beyannamesinden çok evvel ilan ettiği bu hükümler, milli tarihimizin en şerefli vesikalarından biridir. Bu adilane tavır karşısında hayran kalarak gözleri dolan İstanbul patriği, Fatih'in ayaklarına kapandı. Fatih onu ayağa kaldırarak:
- **-“ Bizim dinimizde insanlar karşısında Allah'a secde eder gibi eğilmek haramdır. Kalkınız! Size ve sizinle birlikte bütün Hıristiyanlara her türlü hak ve hürriyetleri iade ediyorum. Şu andan itibaren artık hayatınız ve hürriyetiniz hususunda gazabı şahanemde korkmayınız! Patrikahane , Rum Ortodoks cemaatinin lideri olarak tarih içinde kazanmış bulunduğu bütün imtiyazları muhafaza edecektir**.”

Bosna'nın Fethinde Sırp kilisesine verdiği ferman

- 28 Mayıs 1463 Milodraz Dünya Fatihi, haşmetli ve ulu Sultan'ın imzalı ve parlayan mühürlü fermanı aşağıdadır.
- **Ben Fatih Sultan Han, bütün dünyaya ilan ediyorum ki; Kendilerine bu Padişah fermanı verilen Bosnalı Fransiskenler himayem altındadır. Ve emrediyorum: Hiç kimse ne bu adı geçen insanları ne de onların kiliselerini rahatsız etmesin ve zarar vermesin. İmparatorluğumda huzur içerisinde yaşasınlar ve bu göçmen durumuna düşen insanlar özgür ve güvenlik içerisinde yaşasınlar. İmparatorluğumdaki tüm memleketlere dönüp korkusuzca kendi manastırlarına yerleşsinler. Ne padişahlık eşrafından, ne vezirlerden veya memurlardan, ne hizmetkârlarımdan, ne de imparatorluk vatandaşlarından hiç**

kimse bu insanların onurunu kırmayacak ve onlara zarar vermeyecektir.

- **Hiç kimse bu insanların hayatlarına, mallarına ve kiliselerine saldırmasın, hor görmesin veya tehlikeye atmasın. Hatta bu insanlar başka ülkelerden devletime birisini getirirse onlar da aynı haklara sahiptir.**
- **Bu padişah fermanını ilan ederek burada, yerlerin, göklerin yaratıcısı ve efendisi Allah, Allah'ın elçisi aziz Peygamberimiz Muhammed ve 124 bin peygamber ile kuşandığım kılıç adına yemin ediyorum ki; emrime uyarak bana sadık kaldıkları sürece tebaamdan hiç kimse bu fermanda yazılanların aksini yapmayacaktır.**
- (Başka dinden, ırktan olanlara özgürlük ve hoşgörü sağlayan bu ferman, Fatih Sultan MEHMET'in **Bosna-Hersek'i** fethinden sonra **28 Mayıs 1463** tarihinden **Milodraz**'da yazdırılmıştır. Aslı Bosna-Hersek **Fojnica**

şehrinde **Fransisken Katolik Kilisesi**'ndedir. Ferman, yeni ortaya çıkarılmış olup, **Kültür Bakanlığı'nca Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunun 700. Yıldönümü nedeniyle yayımlanmıştır**. Tarihte bilinen insan hakları hareketlerinden en eskisi; Fransız İhtilâli'nden 326, 1948 Uluslararası İnsan Hakları Bildirgesinden 485 ve Amerika'nın keşfinden 29 yıl önce uygulamaya konmuştur.)

- Osmanlı'nın gösterdiği bu adilane tutum karşısında düşmanları bile egemenlikleri altına girmek istemişler ve " Kardinal kavuğu görmektense Osmanlı sarığı görmeyi tercih edirz" demişlerdir.
- Osmanlı devleti hiçbir zaman insanları sömürmeye kalkmamışlar, gittiği yere adalet, barış ve huzur götürmüştür. Bu gün Osmanlı toprakları üzerinde yaklaşık otuz altı devlet bulunmaktadır ve Osmanlı bu otuz altı devleti yaklaşık altıyüzyıl bir arada tutmayı başarmıştır ki bunun temelinde de tebaasına karşı sağladığı adalet gelmektedir. Eğer sömürgeci bir yapısı olsaydı Osmanlı çabucak yıkılır ayakta kalamazdı.

- **<u>Burada şöyle bir soru akla gelebilir. Fatih bu kadar adaletli idi de niçin Ayasofya'yı camiye çevrilmiştir?</u>**
- İslâm devletler hukukunun hükümlerine göre, sulh yolu ile fethedilen ülkelerde mevcut olan ehl-i kitâba ait ma'bedlere asla dokunulmaz; ancak yenilerinin inşaasına da müsaade edilmez. Eskiden beri var olanlar tamir edilebilir. Savaş yoluyla fethedilen topraklarda ise, durum tam tersinedir. Yani İslâm hükümdarı, isterse, başka dinlere ait bütün ma'bedleri yok eder ve gayr-i müslimleri de sürgün edebilir. İşte İstanbul, tamamen savaş yoluyla fetholunmuştur. Ayasofya 'nın ve benzeri bazı kiliselerin camiye çevrilişinin meşrutiyet sebebi zikredilen hükümdür. (Cin, Halil/ Akgündüz Ahmed, Türk Hukuk Tarihi, I, 393)
- Bu hüküm, İstanbul çapında tatbik edilseydi, İstanbul'daki bütün kilise ve havraların yıkılması gerekirdi. İstanbul'u Allah'ın yardımı ve kılıcının kuvvetiyle fetheden Fâtih Sultan Mehmed, Ayasofya 'yı cami haline getirdikten sonra, papaz ve hahamlardan oluşan bir heyeti

huzurunda kabul eder. Papaz ve hahamlar heyeti, İstanbul'u savaşla fethettiğini, dilerse İstanbul'da hiçbir kilise ve havra bırakmayacağını, bu durumun devletler hukukundan doğan bir hakkı olduğunu Fâtih'e ifâde ederler; ancak, kendilerine ve mabedlerine karşı İstanbul'un sulh yol ile fethetmiş gibi kabul etmesini ve geç de olsa toplu halde huzuruna gelişlerini bu mânâya vesile saymasını ısrarla talep etmişlerdir.

- Çevresindeki din âlimlerine danışan Fatih Sultan Mehmed, bu isteklerini geri çevirmemiş ve camiye çevrilenlerin dışında kalan kilise ve havralara, hakkı olduğu halde müdahale etmemiştir.
- Netice itibariyle, Fatih'in bir armağanı ve İslam'ın fetih anlayışının bir yansıması olarak, güzel yurdumuzda mevcut olan diğer ırk ve din mensupları, asırlar boyu hiçbir rahatsızlık duymadan yaşaya gelmişlerdir. Bütün bunlar dinimizin ve milletimizin her türlü inanca ve ırka gösterdiği üstün hoşgörüyü aksettiren tarihi belgelerdendir.

Fatih Sultan Mehmed Han’ın Vakfiyesi

- “Ben ki İstanbul Fatihi abd-i aciz Fatih Sultan Mehmed, bizatihi alın terimle kazanmış olduğum akçelerimle satın aldığım İstanbul’un Taşlık mevkiinde kâin ve malumu’l-hudud olan 136 bap dükkânıma aşağıdaki şartlar muvacehesinde Vakf-ı sahih eylerim.”
- “ Bu gayr-ı menkulatımdan elde olunacak nemalarla İstanbul’un her sokağına ikişer kişi tayin eyledim. Bunlar ki, ellerindeki bir kap içerisinde kireç tozu ve kömür külü olduğu halde günün belirli saatlerinde bu sokakları gezeler. Bu sokaklara tükürenlerin, tükürükleri üzerine bu tozu dökeler ki, yevmiye 20’şer akçe alsınlar. Ayrıca 10 cerrah, 10 tabip ve 3 de yara sarıcı tayin ve nasb eyledim.
- Bunlar ki, ayın belli günlerinde İstanbul’a çıkalar, bila istisna her kapıyı vuralar ve o evde hasta olup olmadığını soralar. Var ise şifayab olalar.

Değilse kendilerinden hiçbir karşılık beklemeksizin Darü'-l aceze'ye kaldırılarak orada salah bulduralar. Ayrıca külliyemde bina ve inşa eylediğim imarethanede şehit ve şühedanın harimleri ve Medine-i İstanbul fukarası yemek yiyeler. Ancak yemek yemeye veya almaya bizatihi kendileri gelmeyüp yemekleri güneşin loş bir karanlığında ve kimse görmeden kapalı kaplar içerisinde evlerine götürüle."

<u>Fatih'in «Avni» Mahlasıyla Yazdığı Şiir</u>

İmtisal-i "cahidü fillah" olupdur niyyetüm
Dîn-i İslam'ın mücerred gayretüdür gayretüm.
Enbiya vü evliyaya istinadım var benim,
Lütf-i Hakk'dandır heman ümid-i fethu nusretüm

"Niyetim; "Allah yolunda cihad ediniz!" emrine riayet etmektir.
Gayretim de, İslam dininin halis ve ulvi gayretidir."
"Benim peygamberlere ve Allah dostlarına bağlılığım vardır.
Fetih ve zafer ümidim de, daima Allah'ın lütfündendir.

Sultan Fatih’in Ayasofya Vakfiyesi

- “İşte bu benim Ayasofya Vakfiyem, dolayısıyla kim bu Ayasofya’yı camiye dönüştüren vakfiyemi değiştirirse, bir maddesini tebdil ederse onu iptal veya tedile koşarsa, fasit veya fasık bir teville veya herhangi bir dalavereyle Ayasofya Camisi’nin vakıf hükmünü yürürlükten kaldırmaya kastederlerse, aslını değiştirir, füruuna itiraz eder ve bunları yapanlara yol gösterirlerse ve hatta yardım ederlerse…
- ve kanunsuz olarak onda tasarruf yapmaya kalkarlar, camilikten çıkarırlar ve sahte evrak düzenleyerek, mütevellilik hakkı gibi şeyler ister yahut onu kendi batıl defterlerine kaydederler veya yalandan kendi hesaplarına geçirirlerse ifade ediyorum ki huzurunuzda, en büyük haram işlemiş ve günahları kazanmış olurlar. Bu sebeple, bu vakfiyeyi kim değiştirirse; **Allâh’ın, Peygamber’in, meleklerin, bütün yöneticilerin ve dahi bütün Müslümanların ebediyen LANETİ**

ONUN VE ONLARIN ÜZERİNE OLSUN, azapları hafiflemesin onların, haşr gününde yüzlerine bakılmasın. Kim bunları işittikten sonra hala bu değiştirme işine devam ederse, günahı onu değiştirene ait olacaktır. Allâh'ın azabı onlaradır. Allâh işitendir, bilendir.

Fethin Sonuçları

- O zamana kadar sadece bir devlet olan Osmanlı, artık bir İmparatorluk haline gelmişti.
- Anadolu ve Balkanlar arasındaki geçişlerde bir engel olan Bizans yıkılmış, arada engel kalmamıştı.
- Birçok kere Osmanlı şehzadelerini ve Avrupa ülkelerini kışkırtan Bizans artık bunu yapamayacaktı.
- Müslüman dünyasında Osmanlı Devleti daha saygın bir hale gelmişti.
- Müslümanların peygamberi Hz. Muhammed'in hadis-i şerifindeki o kumandan, Fatih Sultan Mehmed olmuş ve peygamberinin övgüsünü almıştı.

- Avrupa ve Balkan devletlerinin Osmanlı'yı Balkanlar'dan atma çabaları sonuçsuz kalmıştı.
- İstanbul'dan İtalya'ya kaçan sanatkârlar ve bilim adamları, rönesans ve reform hareketlerini hızlandırmışlardı.
- Dünyanın en büyük imparatorluklarından olan Doğu Roma İmparatorluğu tamamen yok olmuştu.
- Orta Çağ kapanıp Yeni Çağ başlamıştı.
- Ticaret yollarının birer birer Türklerin eline geçmesi Avrupalıları yeni ticaret yolları bulmaya zorladı ve coğrafi keşifler ortaya çıktı.
- Bu fetih bir nevî Avrupa'nın (İngiltere'nin) Amerika kıtasını keşfinin yolunu açmıştır. Zirâ bu keşifle ticaret yolları kapanan Avrupalılar başka yollar bulmak zorundaydılar. Bu keşif buna bir vesile olmuştur.

Fetih Marşı-Arif Nihat Asya

Yelkenler biçilecek, yelkenler dikilecek;
Dağlardan çektiriler, kalyonlar çekilecek;
Kerpetenlerle surun dişleri sökülecek

Yürü, hala ne diye oyunda oynaştasın?
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!..

Sen de geçebilirsin yardan, anadan, serden....
Senin de destanını okuyalım ezberden...
Haberin yok gibidir taşıdığın değerden...

Elde sensin, dilde sen, gönüldesin baştasın...
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!..

Yüzüne çarpmak gerek zamanenin fendini...
Göster: Kabaran sular nasıl yıkar bendini?
Küçük görme, hor görme, delikanlım kendini

Şu kırık abideyi yükseltecek taştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!..

Bu kitaplar Fatih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır.
Şu mihrap Sinanüddin, şu minare Sinan'dır.
Haydi artık uyuyan destanını uyandır!..

Bilmem, neden gündelik işlerle telaştasın
Kızım, sen de Fatihler doğuracak yaştasın!..

Delikanlım, işaret aldığın gün atandan
Yürüyeceksin... Millet yürüyecek arkandan!
Sana selam getirdim Ulubatlı Hasan'dan....

Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!..

Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin!
Çelebiler çekilip haremlerde kışlasın!
Yürü aslanım, fetih hazırlığı başlasın...

Yürü, hala ne diye kendinle savaştasın?
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!..